

УДК 159.923.2

Рибаченко Н.А.¹, Арсентьєва Г.О.²

¹ студ. гр. КНТ-522м НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ТРАНСАКЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ОСОБИСТОСТІ Е.БЕРНА

Сутністю трансакційного аналізу є вивчення таких станів «Я», кожний з яких має свої переживання, відчуття, що пов'язані з поведінкою людини. Кожна людина проявляє три стани «Я»: Батьківський, Дорослий та Дитячий стан. Зі спостережень такого роду виводяться деякі діагностичні твердження. «Це ваш Батько» означає: «Ви знаходитесь зараз у тому ж психічному стані, в якому бував один з ваших батьків, і ви реагуєте так само, як его робив би він, з тими ж позами, жестами, висловлюваннями, почуттями тощо. «Це ваш Дорослий» означає: «Ви щойно зробили автономну та об'єктивну оцінку ситуації і висловлюєте ці процеси мислення, чи сприймаються вами проблеми, чи наші висновки без усякого упередження». «Це ваша Дитина» означає: «Спосіб прояву та сенс вашої реакції ті ж, якби ви були маленьким хлопчиком або маленькою дівчинкою».

Звідси випливають висновки:

1. Кожна людина мала батьків, вона несе в собі ряд станів его, що відтворюють їх стани его у тому вигляді, як він їх сприйняв. Ці батьківські статки его за деяких обставин можуть бути приведені в дію. Повсякденною мовою – кожен несе у собі своїх батьків. У «Батька» дві основні функції. По-перше, він дає індивіду можливість активно діяти як батько справжніх дітей, забезпечувавши в такий спосіб виживання людського роду. Значення його в цьому відношенні видно з того, що люди, що осиротіли в дитинстві, мабуть, викликають більші труднощі у вихованні дітей, ніж ті, що виростили в сім'ї.

Батьки автоматичні, що зберігає чимало часу та енергії. Ряд речей робиться тому, що так прийнято. Це звільняє людину від необхідності приймати незлічені тривіальні рішення, і він може присвятити себе важливішим питанням, надавши рутинні справи Батькові.

2. Кожна людина (включаючи дітей, розумово відсталих людей) здатна до об'єктивної обробки даних, якщо в неї можна викликати належний стан *его*. Простіше: кожен може бути дорослим (неопсихічне функціонування). «Дорослий» обробляє дані та обчислює ймовірності, суттєві дії для ефективного поводження із зовнішнім світом. Він також зазнає своїх невдач і отримує свої винагороди. Наприклад, щоб перетнути дорогу з сильним рухом, потрібна обробка складною рядом даних про швидкості. Дія відкладається доти, доки обчислення не дадуть високу ймовірність позитивного результату. Винагороди за успішні обчислення цього роду входять до задоволень від гірськолижного, вітрильного та інших видів спорту, пов'язаних зі швидким рухом.

3. Кожна людина колись була молодшою, ніж тепер, і несе у собі релікти більш ранніх років, які можуть проявитися при деяких обставинах. Простіше: кожен несе в собі маленьку дитину. Стани її – це нормальні фізіологічні явища.

Мозок людини є орган та організатор психічного життя; продукти його діяльності організуються та зберігаються у вигляді станів *его*. Вже є конкретні докази цього в деяких результатах Пенфілда та його співробітників]. Існують інші класифікуючі системи на різних рівнях, наприклад, «механічна» пам'ять. Але природна форма існування полягає в станах психіки, що змінюють один одного. Кожен тип станів *его* має своє життєво важливе значення для людського організму.

У «Дитині» укладено інтуїцію, творчі здібності, спонтанний порив та радість.

«Дорослому» необхідні виживання. Він обробляє дані та обчислює ймовірності, суттєві для ефективного поводження із зовнішнім світом. Він також зазнає своїх невдач і отримує свої винагороди. Наприклад, щоб перетнути дорогу з сильним рухом, потрібна обробка складною рядом даних про швидкостях. Дія відкладається доти, доки обчислення не дадуть високу ймовірність позитивного результату. Винагороди за успішні обчислення цього роду входять до задоволень від гірськолижного, вітрильного та інших видів спорту, пов'язаних зі швидким рухом.

У «Батька» дві основні функції. По-перше, він дає індивіду можливість активно діяти як батько справжніх дітей, забезпечувавши в такий спосіб виживання людського роду. По-друге, багато з реакцій «Батьки» автоматичні, що зберігає чимало часу та енергії. Ряд речей робиться тому, що так прийнято. Це звільняє Дорослого від необхідності приймати незлічені

тривіальні рішення, і він може присвятити себе важливішим питанням, надавши рутинні справи Батькові.

Отже, всі три аспекти особистості мають важливе значення для виживання та життя. Лише у тому випадку, коли один із них порушує здорову рівновагу, показані психоаналіз та реорганізація. Взагалі ж кожен з них – «Батько», «Дорослий» і «Дитина» – має повне право на повагу та законне місце у повному та плідному житті людини.